

До спеціалізованої вченої ради ДФ 64.055.003
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ВІДГУК

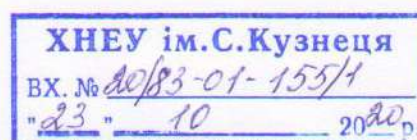
офіційного опонента

на дисертаційну роботу Тоузани Таріка
«Моделі управління поведінкою підприємства
в умовах нестаціонарної економіки»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами

Трансформаційні процеси, що відбуваються у світовому господарстві й віддзеркалюються в національній економіці, формують динамічне зовнішнє середовище поведінки підприємств. Глобалізаційні процеси та нестабільність світового господарства, в першу чергу, несуть значні деструктивні впливи на підприємства, які функціонують в умовах економіки, що розвивається, до яких й відносяться національні економіки Марокко та України. Такі зовнішні флуктуації, стохастичність впливів конкурентоформуєчих чинників обумовлюють необхідність кожному підприємству шукати шляхи посилення сталості своєї поведінки задля збільшення своєї конкурентоспроможності. Водночас діяльність кожного підприємства обумовлена його внутрішніми можливостями та потенціалом, що потребує врахування та виступає в якості обмежень при розробці стратегії та тактики поведінки підприємства у конкурентному національному та світовому середовищі. За таких умов перебігу економічних процесів пріоритетним для підприємства стає вирішення завдання врахування синергетичного впливу факторів зовнішнього середовища на поведінку підприємства, прогнозування його майбутніх змін та розробки дієвих управлінських інструментів корегування поведінки в умовах нестаціонарного середовища. Все це обумовлює актуальність розробки механізму поведінки підприємства, який формує теоретичний базис посилення конкурентоспроможності підприємства та забезпечує побудову комплексу моделей управління поведінкою підприємства, включає моделі діагностики, прогнозування, оптимізації та імітації його поведінки.

Перелік поставлених у дослідженні завдань охоплює питання, що недостатньо розвинуті в працях зарубіжних та вітчизняних вчених, такі питання добре структуровані, та їх вирішення дозволяє досягти поставленої мети дослідження.

Отже, дисертаційна робота Гаріка Тоузани має наукове-практичне значення в контексті розробки інструментарію управління поведінкою підприємства в умовах нестационарного середовища, а обрана тема є, безумовно, актуальною.

Актуальність дослідження підтверджується участю автора в наукових дослідженнях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця та НДЦ індустріальних проблем розвитку НАН України: при виконанні науково-дослідної роботи: «Проблеми управління: лідерські, маркетингові та корпоративні аспекти» (номер державної реєстрації 0119U102001), автором сформовано теоретико-концептуальне підґрунтя побудови механізму управління поведінкою підприємства в умовах нестационарної економіки.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, можуть бути предметом захисту і є достатньо обґрунтованими. Автором проведено ретельний аналіз праць зарубіжних та вітчизняних авторів, в яких розкриваються проблеми визначення категоріального апарату поведінки соціально-економічних систем, прогнозування поведінки підприємства, визначення системи індикаторів аналізу поведінки, формування чинників нестационарного зовнішнього середовища, розробки сценаріїв поведінки підприємства у майбутньому тощо.

Для дослідження автором була використана широка інформативна база, яка включає офіційні дані статистичних служб України та Марокко щодо розвитку підприємств та галузей економіки, звіти Світового банку, Міжнародного валютного фонду щодо розвитку національних економік України та Марокко та світових кредитних індексів, дані з провідних фондових та валютних бірж щодо фондових індексів, статистична звітність великих підприємств з системоформуючих секторів національної економіки.

Здобувач чітко та коректно сформував мету, об'єкт та предмет дослідження в рамках паспорту спеціальності. Основні наукові положення, результати та висновки, що містяться в дисертації, мають достатній ступінь обґрунтованості і спираються на потужну теоретичну базу та сучасний інструментарій економіко-математичного моделювання.

В дисертації автором для вирішення завдань дослідження та досягнення його мети використано сучасні методи та моделі: методи аналізу і синтезу, що дозволило уточнити понятійний апарат управління поведінкою підприємства; контент-аналіз та морфологічний аналіз для визначення структурно-логічних зв'язків між показникам та їх систематизації; методи індукції та дедукції. Серед теоретичних

підходів автором використано системний та функціональний підходи до побудови механізму управління поведінкою підприємств. В якості інструментарію моделювання автор використав трендові моделі, моделі аналізу часових рядів, VAR моделі, авторегресійні функції, виробничі функції Кобба-Дугласа, оптимізаційні моделі, лінійні та нелінійні багатofакторні моделі, метод аналізу ієрархій Сааті, експертні методи дослідження.

В роботі автором досліджено фактори розвитку національної економіки і промисловості України та Марокко в умовах нестаціонарності розвитку світової економіки. На підставі аналізу макроекономічних факторів розвитку національних економік визначено, що тенденції розвитку економіки України та Марокко є чутливими до збурень світової економіки, що зумовлюється несформованістю ринкових механізмів, виникненням перманентних системних кризових явищ, що вимагає оцінки ступеня впливу нестабільного зовнішнього середовища на ефективність діяльності та поведінки підприємств.

В роботі автором узагальнено основні поняття поведінки та розвитку підприємства (с. 54-57), що дозволило розглянути відмінності між ними та визначити можливість впливу на поведінку підприємства задля посилення його конкурентоспроможності в умовах нестаціонарного середовища (с. 69-70). Компаративний аналіз теоретичних засад управління економічною поведінкою підприємств дозволив визначити його теоретичний базис (с. 71-73).

Аналіз існуючих підходів та принципів до побудови механізму управління поведінкою підприємства (с. 97-102, рис. 2.1) дозволив побудувати механізм з позицій системного (рис. 2.2) та функціонального підходів (с. 105, рис. 2.3), що дало змогу визначити основні функції механізму та побудувати сукупність його блоків, поєднаних метою управління поведінкою підприємства в умовах нестаціонарного середовища. Відповідно до кожного з блоків в роботі визначено перелік завдань, обґрунтовано використання інструментарію моделювання для вирішення таких завдань (с. 106-113).

Аналіз зовнішнього середовища національного господарства Марокко та України (с. 106, 113-120) дозволив визначити два основні макроекономічні індикатори, що відображають вплив зовнішнього середовища на функціонування секторів національної економіки та поведінку підприємств, що до них належать в умовах трансформації економік України та Марокко. До таких індикаторів віднесено показник питомої ваги валової доданої вартості у ВВП країни (с. 116, табл. 2.1) та показник частки експорту сектору у загальному обсязі експорту країни (с. 118, табл. 2.3). Аналіз даних показників дозволив побудувати матрицю впливів та спрямованості секторів економіки Марокко та України (с. 106-107, с. 120-122,

рис. 2.7).

Автором на підставі використання трендових моделей побудовано моделі прогнозування тенденцій розвитку системоформуючих секторів економіки Марокко та України в розрізі впливу на них національного господарства і світової економіки (с. 123-126, табл. 2.8, додаток В). Дані моделі дозволяють спрогнозувати показники ВДВ (табл. 2.10) та експорту (табл. 2.11) по секторах економіки та визначити майбутній їх стан в матриці впливів, що формує нестационарне зовнішнє середовище поведінки підприємства (с. 128, рис.2.9).

В рамках визначення впливу світової економіки на розвиток національного господарства Марокко та України автором досліджено існуючі світові фондові та кредитні індекси (с. 130-133, табл. 2.12-2.14), що дало змогу на підставі використання тесту Гренджера, VAR моделей та дисперсійного аналізу (с. 133-140) визначити вплив світового оточення на розвиток національних економік. На підставі проведених розрахунків визначено вплив окремих світових індексів на певний системоформуючий сектор національної економіки, що здійснює суттєвий вплив на поведінку підприємств у складі такого сектору (с. 140, табл. 2.17).

В дослідженні запропоновано методичний підхід до побудови інтегрального показника поведінки підприємства (с. 145, рис. 3.1), який за своїм змістом віддзеркалює синергетичний вплив показників п'яти основних сфер життєдіяльності – іміджу підприємства у зовнішньому середовищі, фінансової, виробничої, трудової, інноваційно-маркетингової сфери. Особливістю побудови показника є його ієрархічний характер (с. 147, рис. 3.2) та використання методу Сааті задля визначення коефіцієнтів впливовості кожної з сфер.

Для дослідження внутрішнього середовища підприємства автором проаналізовано існуючі підходи до формування системи показників поведінки підприємства (с. 148-150), що обумовило необхідність розробки алгоритмічної моделі формування інформаційного простору дослідження (с. 148, рис. 3.3) та визначення обґрунтованої системи показників (с. 153, табл. 3.3), яка характеризує внутрішнє середовище підприємства. У дисертації запропонована модель побудови інтегрального показника поведінки підприємства, та розраховано комплекс моделей у вигляді аналітичних функцій (с. 159, табл. 3.7).

Побудова інтегрального показника поведінки підприємства дозволила автору дослідити 10 системоформуючих підприємств України та Марокко (табл. 3.8, додаток К), що визначило поточний стан поведінки підприємства та лягло в основу сценарного підходу та імітаційного моделювання поведінки в умовах нестационарного середовища (с. 161-163).

Суттєвим внеском у розвиток моделювання поведінки підприємства в умовах

нестационарної економіки є розроблений автором комплекс моделей прогнозування поведінки підприємства з урахуванням розвитку всіх його складових, який враховує поведінку підприємства по наступних напрямках (с. 163-170): блок виробництва (для його моделювання автор використовував виробничу функцію Кобба-Дугласа), блок науково-технічного прогресу (НТП) та інноваційно-маркетингової складової (інструментарієм виступила експоненційна функція), блок фінансової та трудової складових (автор використовував авторегресійні та лагові моделі), блок іміджу підприємства у зовнішньому середовищі (використана система одночасних рівнянь), блок зовнішньої взаємодії (моделювання базувалось на векторних авторегресійних моделях).

Запропонований автором комплекс моделей став ядром оптимізаційної моделі в якості системи обмежень. Запропонована цільова функція та система обмежень (с. 181-184) дозволили автору здійснити оптимізацію поведінки підприємства в умовах оптимального розподілу трудових та капітальних ресурсів підприємства. Для визначення прогностичних значень цих ресурсів автором розроблено комплекс моделей часового ряду (с. 185-186, табл. 3.17-3.18). Отримані прогностичні значення ресурсів в подальших дослідженнях виступають обмеженнями при виборі певного сценарію поведінки підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Автором в дисертації запропоновано систему станів й класів стійкості поведінки підприємства та пов'язаних з ними експериментів щодо підтримки або посилення стійкості поведінки підприємства у майбутньому (с. 190, рис. 3.11, 3.12), що дозволило побудувати сценарії управління поведінкою підприємства в умовах нестационарного зовнішнього середовища з урахуванням його ресурсних можливостей. Метою даних сценаріїв є визначення поточного стану стійкості та корегування поведінки підприємства задля досягнення доцільного стану стійкості або зміни аттрактора його розвитку (с. 191-202, додатки Н, П).

Таким чином, здійснений аналіз змісту дисертаційної роботи та наукових робіт дисертанта дозволив підтвердити наукову новизну основних положень, висновків та рекомендацій, що містяться в дисертації, а саме:

удосконалено механізм управління поведінкою підприємств в умовах нестационарного середовища, що досягнуто за допомогою врахування взаємодії в системі «світова економіка – національне господарство – сектор економіки - підприємство» та поєднання сучасних економіко-математичних методів та моделей. Це дало змогу здійснювати розробку сценаріїв поведінки підприємства з урахуванням їх сталого розвитку та досягнення стійкості.

Результат опубліковано в таких працях:

Тоузани Т. *Формирование методических элементов управления поведением предприятия в условиях нестационарной экономики. Бизнес Информ. Харьков. 2018. №5. С. 477-482.*

Тоузани Т. *Дослідження поведінки підприємств в умовах нестационарної економіки. Dynamic of the development of world science: матеріали 3-ої міжн. наук.-практ. конф. (Канада, 20-22 листопада 2019 р.). Perfect Publishing, Ванкувер, 2019. С. 139-148.*

удосконалено комплекс моделей прогнозування розвитку секторів економіки завдяки визначенню та аналізу перспектив розвитку секторів національної економіки з двох позицій: зовнішньої – на підставі дослідження частки експорту та внутрішньої – дослідження частки ВДВ у ВВП країни. Це дозволило визначити системоформуючі та впливові сектори національної економіки, що створюють суттєвий внесок у ВВП країни, а також виділити підприємства цих секторів, поведінка яких суттєво впливає на розвиток як окремого сектору, так й національної економіки загалом.

Результат опубліковано в таких працях:

Тоузани Т. *Компаративний аналіз методів і моделей управління поведінкою соціально-економічних систем. Бизнес Информ. Харьков. 2018. №6. С. 193-200.*

Раєвнева О.В., Тоузани Т. *Analysis of the development trends of the national economy of Ukraine and Morocco in the context of globalization processes. Информационная экономика: этапы развития, методы управления модели: монографія / за заг. ред. В. С. Пономаренко, Т. С. Клебанової. Харьков: ВШЭМ – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. С. 132-143*

Тоузани Т. *Evaluation of factors influencing the national economies of Morocco and Ukraine. Perspectives of science and education: матеріали 6-ої міжн. молодіжної конф. (Нью-Йорк, 14 грудня 2018 р.) SLOVO\WORD, 2018. С. 718-722.*

розроблено комплекс векторних авторегресійних моделей, що спрямовані на визначення взаємозв'язку між розвитком секторів економіки та впливами світових фінансових індексів та дозволяють оцінити й спрогнозувати вплив світового оточення на національне господарство та поведінку підприємства.

Результат опубліковано в таких працях:

Раєвнева О.В., Тоузани Т. *Моделирование влияния факторов внешнего окружения на экономику Марокко та України. Инструментальные средства моделирования систем в информационной экономике : монографія / за заг. ред. В. С. Пономаренко, Т. С. Клебанової. Харьков: ВШЭМ – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 101-119.*

Тоузани Т. *Моделирование влияния мирового рынка на системоформующие*

сектори економіки Марокко. Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: матеріали міжн. наук. конф. (Харків, 30-31 травня 2019 р.). ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. С. 267-269.

Тоузани Т. *Evaluation of factors influencing the national economies of Morocco and Ukraine. Perspectives of science and education: матеріали 6-ої міжн. молодіжної конф. (Нью-Йорк, 14 грудня 2018 р.) SLOVO\WORD, 2018. С. 718-722.*

подальший розвиток дістала система чинників поведінки підприємства, особливостями якої є можливість врахування складових зовнішньої та внутрішньої поведінки підприємства: фінансової, інноваційно-маркетингової, трудової, виробничої та іміджевої. Запропонована автором система виступає інформаційною базою для побудови інтегрального показника поведінки підприємства, що дозволяє визначити тенденції в поведінці та розробити управлінські рішення в тактичному та оперативному горизонтах управління.

Результат опубліковано в такій праці:

Тоузани Т. *Інформаційний простір дослідження поведінки підприємства: підхід до побудови. Science and society: матеріали 16-ої міжн. конф. (Канада, 27 грудня 2019 р.). Accent Graphics Communications & Publishing, Гамільтон, 2019. С. 203-213.*

подальший розвиток отримав комплекс моделей прогнозування поведінки підприємства, відмінність яких полягає у врахуванні як розвитку національної економіки через її сектори за допомогою показників частки ВДВ у ВВП країни та експорту сектору у загальному обсязі експорту країни, так і складових поведінки підприємства, що містять у собі НТП, довгострокову пам'ять перебігу внутрішніх процесів та виробничі функції. Таке поєднання дає змогу отримати системне уявлення щодо поведінки підприємства в умовах нестационарного зовнішнього середовища.

Результат опубліковано в таких працях:

Тоузани Т. *Адаптація та моделі поведінки підприємства. Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: матеріали міжн. наук. конф. (Харків, 1-2 червня 2017 р.). ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. С. 430-433.*

Тоузани Т. *Application du modele GARCH sur la volatilité du rendement de masi. Сучасні проблеми моделювання соціально-економічних систем: матеріали X міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. (Харків, 5-6 квітня 2018 р.). ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. С. 15-19.*

Раєвнева О.В., Тоузани Т. *Модель прогнозування поведінки підприємства в умовах нестационарного середовища. Проблеми економіки. Харків. 2019. № 4(42). С. 286-292.*

подальший розвиток дістав методичний підхід до побудови сценаріїв розвитку підприємства, який на підставі визначення станів та класів стійкості поведінки підприємства, оптимального розподілу трудових та капітальних ресурсів підприємства в умовах існування його ресурсних можливостей дає змогу обирати агресивну чи стійку тактику його поведінки та дослідити ймовірності переходу в кожен зі станів.

Результат опубліковано в таких працях:

Раєвська О.В., Тоузани Т. Formation of the scenarios to manage the behavior of an industrial enterprise: methodological approach and models. Європейський журнал економіки та менеджменту. Чехія. 2020. Том 6. №2. С. 110-121.

Отримані здобувачем наукові результати мають достатній ступінь обґрунтованості, що підтверджується узагальненням фундаментальних праць вітчизняних й закордонних вчених в області управління поведінкою підприємства та економіко-математичного моделювання, використанням значного обсягу статистичної інформації, сучасного інструментарію економіко-математичного моделювання, достатньою практичною апробацією.

3. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Наукове значення результатів дисертації полягає в розробці системного комплексу моделей діагностики, прогнозування та оптимізації поведінки підприємства в умовах нестационарної економіки для розробки управлінських рішень в області тактичного та оперативного управління поведінкою підприємства.

Практична цінність результатів дослідження полягає в тому, що використання підприємствами запропонованого механізму та комплексу моделей управління поведінкою підприємства дозволяє з системних позицій досліджувати та аналізувати таку поведінку в умовах зовнішніх флуктуаційних впливів та внутрішніх ресурсних можливостей, отримувати прогнозні дані щодо факторів поведінки підприємства та оцінювати слабкі місця в поведінці, визначати кон'юнктурний стан певного сектору економіки відповідно до зовнішніх флуктуацій та формувати обґрунтовані й своєчасні тактичні рішення щодо протидії їхньому деструктивному впливу на діяльність підприємства.

Практична цінність окремих результатів підтверджується відповідними довідками про впровадження таких результатів у практику діяльності національних підприємств: приватного підприємства «Аскон», базового господарства інституту фізіології рослин та генетики Національної Академії наук України (довідка №36/12/09-19 від 12.09.2019р.), ТОВ «Донбас-ВДМ», (довідка №220-10/19 від 08.10.2019р.); ТОВ «ХГ» ГОСПТОРГЦЕНТР (довідка від 10.01.2020 р.) – а також

використанням результатів дослідження у навчальному процесі ХНЕУ ім. С. Кузнеця під час викладання навчальної дисципліни «Статистичне моделювання та прогнозування» (довідка про впровадження № 20/86-20-103 від 21.05.2020 р.).

4. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

У відкритому друці за темою дисертації опубліковано 12 наукових праць, серед яких 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу (Чеська республіка), 3 статті в наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 2 розділи у колективних монографіях, 6 тез доповідей та матеріалів конференцій. В опублікованих працях здобувача відображена суть отриманих результатів та їх наукова новизна. Результати дослідження отримали апробацію на міжнародних та всеукраїнських конференціях (м. Харків, м. Нью Йорк, м. Ванкувер, м. Хамільтон).

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація має традиційну структуру, яка містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Робота виконана у науковому стилі, її зміст віддзеркалює логіку зв'язку завдань дослідження. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертацій» від 12.01.2017 № 40 зі змінами від 31.05.2019 р.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно рівень розробки теоретико-методологічних і методичних положень, практичних рекомендацій, обґрунтованість наукових висновків та пропозицій дисертаційної роботи, слід відмітити, що деякі положення є дискусійними:

1. Не можна однозначно погодитися із логікою назви 2 розділу дослідження «Розробка механізму управління поведінкою підприємства та практичні аспекти його реалізації на макрорівні». На наш погляд, таке формулювання передбачає виключно екзогенну природу поведінки підприємства, що не можна визнати вірним, адже така поведінка значною мірою визначається впливом не тільки зовнішніх, але й внутрішніх для підприємства чинників – стратегією, рішеннями керівництва та власників тощо.

2. Дискусійним є твердження автора щодо принципово авторського характеру ієрархічної моделі «світове господарство – національна економіка – сектори економіки – підприємство» (с. 114, рис. 2.6) та рис. 3.2 (с. 147) «Розкладання мети в ієрархію», оскільки ідеї як щодо декомпозиції світового

господарства та національної економіки до рівня окремих підприємств, так і декомпозиції загальної мети на окремі напрями дій принципово новими не є, вони давно і активно розглядаються в теорії та практиці управління.

3. В роботі запропоновано оцінювати вплив світового ринкового оточення на сектори національної економіки за рахунок дослідження впливу світових індексів фондового та кредитного ринків. З цією метою автором розроблено комплекс векторних авторегресійних моделей та визначено дисперсії впливу (с. 140, табл. 2.17). Потребує уточнення, як кількісна величина ступеню впливу світового ринку діє на поведінку підприємств, що аналізуються в дисертації.

4. Дискусійною є ідея автора щодо декомпозиції поведінки підприємства на саме групи показників та окремі показники: показники можуть бути індикаторами поведінки підприємства та окремих її вимірів, але не складниками й не елементами такої поведінки (с. 147).

5. Ідея щодо використання моделі Кобба-Дугласа для моделювання залежності поведінки підприємства від використовуваних ресурсів капіталу та праці заслуговує на безперечну увагу. Втім, було б доцільно уточнити розмірність чиннику праці у розроблених моделях (п. 3.2, с. 167): такий чинник виражено у людино-годинах, вартості праці, кількості працівників тощо? Це дозволило б більш точно виразити зміст розроблених моделей та підвищило б їхню практичну цінність.

6. При формуванні цільової функції запропонованої оптимізаційної моделі (с. 181-182) доцільно більш чітко вказати, які розраховані значення інтегрального показника характерні для стійкої траєкторії його поведінки.

Зазначені зауваження не знижують позитивної оцінки наукової новизни та практичної цінності результатів дисертаційної роботи Тоузані Таріка, але потребують певних коментарів дисертанта під час захисту дисертаційної роботи.

7. Загальний висновок

Дисертаційна робота Тоузані Таріка «Моделі управління поведінкою підприємства в умовах нестаціонарної економіки» представляє собою завершене наукове дослідження, тема якого є актуальною та представляє інтерес для теорії та практики сучасного управління поведінкою підприємств в умовах високого рівня нестабільності перебігу зовнішніх процесів, зумовлених світовими процесами глобалізації та кризовими явищами національної економіки.

Дисертаційна робота містить сукупність результатів, яким іманентна наукова новизна та практична цінність. Такі результати у сукупності дозволяють вирішити актуальне науково-практичне завдання – удосконалення теоретичного та прикладного забезпечення побудови механізму управління поведінкою

підприємства з урахуванням впливів його внутрішнього та зовнішнього середовища. Результати дисертаційної роботи висвітлені у наукових працях дисертанта, обговорені на науково-практичних конференціях, пройшли необхідну апробацію. Кількість публікацій за темою дисертації задовольняє існуючим вимогам.

Порушень академічної доброчесності під час аналізу змісту дисертаційної роботи та результатів дослідження, які заявлені як такі, що мають наукову новизну, не виявлено.

Дисертація Тоузани Таріка за змістом відповідає спеціальності 051 «Економіка», а за якістю теоретичних й методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Обрану тему дисертаційної роботи необхідним чином розкрито, поставлену мету досягнуто, завдання дисертаційної роботи виконано, результати досліджень мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Проведений аналіз дисертаційної роботи «Моделі управління поведінкою підприємства в умовах нестаціонарної економіки» та надані результати такого аналізу дають аргументи для висновку, що дисертаційна робота «Моделі управління поведінкою підприємства в умовах нестаціонарної економіки» за своїм змістом відповідає вимогам пунктів 9, 10, 11 та 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167, а тому її автор – Тоузани Тарік – заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Офіційний опонент,
радник члена Рахункової палати,
доктор економічних наук, професор

Погорелов Ю.С.

Підпис Ю.С. Погорелова засвідчую

член Рахункової палати,
доктор економічних наук

Дідик А.М.